

Landschap Erfgoed Utrecht Praktijknetwerk Bloeiende Bermen

18 juni 2024 - Nieuwegein

De excursie vindt plaats in de Nieuwegeinse jungle. Een natuurgebied dat in 1980 door de provincie is aangelegd als compensatienatuur, voor de wegen die destijds zijn aangelegd. Het gebied is deels verwilderd. Het gebied is nu in beheer bij A Rocha, een vrijwilligersorganisatie die werkt met lokale groepen.

Voordat we het gebied in gaan stoppen we even in de middenberm. In deze berm zien we duizendblad, smalle weegbree, gewone brunel, margriet, madelief, kleine klaver, klein streepzaad, biggenkruid, hertshoornweegbree, hazenpootje, rode klaver, ooievaarsbek, fijnstraal, glanshaver, kompassla, dagkoekoeksbloem, Jakobskruid en kroppaar.

Vervolgens steken we over en lopen we het gebied in. In het verleden is dit gebied boerenland geweest. Het doel nu is om het weer terug te brengen naar vochtig hooiland. De toplaag van het hooiland is er af gehaald en langs de randen van het perceel verdeeld. Hier zijn bomen en struiken op geplant.

De focus ligt nu eerst op het beheersen van het riet, wat nu nog overheerst. Vorig jaar is het perceel drie keer gemaaid en afgevoerd. Ook dit jaar is er vroeg gemaaid, ongeveer half mei. Het liefst was er nog vroeger gemaaid, maar dit was door het natte voorjaar niet mogelijk. Langs de zijkanten van het terrein zijn in de winter overhangende bomen en struiken weggehaald om het meer open te maken.

De ratelaar is een belangrijke plant die waarschijnlijk van oudsher al in dit systeem aanwezig is.

Deze plant parasiteert op gras, hiermee maakt hij ruimte voor andere soorten. Om het riet onder controle te krijgen is ervoor gekozen om vroeg te maaien, maar hiermee is ook een deel van de ratelaar gemaaid. De ratelaar is een eenjarige plant. Dit betekent dat hij zal verdwijnen wanneer hij gemaaid wordt voordat de zaden rijp zijn. Hier moet dus een goede balans gevonden worden, tussen het bewaren van deze planten en het terugdringen van het riet. Hier zien we ook dat op de meeste gemaaide plekken de ratelaar niet is terug gegroeid. Op een enkele plek wel. Mogelijk zijn dit stukken waar veel schaduw valt en de groei wat later op gang komt. Op plekken die niet gemaaid zijn, staat hij nog wel volop.

Een andere techniek die toegepast wordt is het 'toppen' van het riet. De bovenkant wordt er af geknipt. Hierdoor kan er regenwater in de stengels lopen. Het riet kan hier niet tegen en zal afsterven.

Verder zien we in dit perceel ook reukgras staan. Dit is het soort gras dat de lekkere geur aan hooi geeft. Ook staan er orchideeën. Deze bloeien niet heel vroeg. Wanneer er gemaaid wordt op het moment dat de orchideeën nog vegetatief zijn, hebben ze een grote kans om toch nog te bloeien, ook na het maaien.

We hebben het met elkaar nog over het laten staan van stukken vegetatie voor bijen. Veel plantensoorten bloeien pas in het tweede jaar en wanneer ze vaak gemaaid worden komen ze niet tot bloei. Gefaseerd maaien geeft een variatie in verschillende leeftijden van vegetatie en daarmee een gradiënt. Dit is goed voor veel insecten, die overleven in pollen en stengels. In dit gebied kunnen veel insecten ook schuilen in de struweelrand rond het perceel.

We lopen een stukje verder naar een plek waar hout weggehaald is. Op deze plek groeit nu veel kale jonker, maar ook reukgras en gewone bereklauw. Dit stuk wordt half juli gemaaid en is nog niet eerder gemaaid in voorgaande jaren.

We zien hier ook een sloot die dicht begroeid is. Er is een discussie over het wel of niet weg halen van deze bomen en struiken uit de sloot. Nu is er een gelaagdheid van struweel (mantel) een zoom aanwezig. Dit is goed voor de lichte en opwarmzones die zo ontstaan. Maar aan de andere kant staat de sloot vol met bagger en kan er niet geschoond worden, omdat machines er niet bij kunnen. De focus ligt nu vooral op ruimte maken voor het hooiland.

We lopen nog een stuk verder en komen in het bos uit. Hier wordt het beheer van 'niets doen' toegepast. In het verleden was dit bos een hakhoutgriend (aangelegd in de jaren 80). Rond het jaar 2000 is het beheer losgelaten. Zo is er een jong doorgroeid hakhoutbos ontstaan. Er staan een aantal specifieke kruiden zoals de kattenstaart, wolfspoot en koninginnenkruid.

De overheid is op zoek naar plekken waar nieuwe wildernis kan ontstaan. Maar hier hoeft dit niet meer aangelegd te worden. Hier is al een stuk wildernis, midden in de stad.

